

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

MUISTIO

LIITE 1

Erityisasiantuntija Tuuli Oikarinen

20.3.2025

VALTIONEUVOSTON ASETUS UUSIUTUVILLA ENERGIALÄHTEILLÄ TUOTETUN SÄHKÖN TUOTANTOTUESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 3 §:N MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta. Tarkoituksena on selkeyttää sähkön markkinahintaa koskevaa terminologiaa vastaamaan sähkömarkkinoiden kaupankäynnin siirtymää tunnin aikaväleistä varttitunnin aikaväleihin. Kyseessä olisi tekninen muutos, jonka tarkoituksena on ehkäistä tulkintaepäselvyyksiä.

Asetus ehdotetaan annettavaksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) 25 §:n 5 momentin nojalla.

Ehdotettu asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2025.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Sähkömarkkinoiden pörssikaupankäynnissä siirrytään 15 minuutin kaupankäyntijaksoon vaihteittaisesti. Vuorokausimarkkinoilla siirtymä tuntimarkkinoista 15 minuutin markkinoihin tapahtuu tämänhetkisen aikataulun mukaan 11.6.2025. Vuorokausimarkkinoilla käydään päivittäin kauppaa seuraavan vuorokauden jokaiselle tunnille. Siirtymä tuntikaupankäynnistä varttikaupankäyntiin perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston (EU) sähkön sisämarkkinoista annetun asetuksen 2019/943 8 artiklaan, joka määrittelee vuorokausimarkkinoilla ja päivänsisäisillä markkinoilla käytävää kauppaa. 8 artiklan 1 kohdan mukaan nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on annettava markkinaosapuolten käydä sähkökauppaa mahdollisimman lähellä reaaliaikaa ja vähintään päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumiskohtaan saakka.

8 artiklan 2 kohdan mukaan nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on annettava markkinaosapuolille mahdollisuus käydä sähkökauppaa aikaväleillä, jotka ovat vähintään yhtä lyhyitä kuin taseselvitysjakso, sekä vuorokausimarkkinoilla että päivänsisäisillä markkinoilla. 8 artiklan 4 kohdan 1 alakohdan mukaan taseselvitysjakson on viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2021 oltava 15 minuuttia kaikilla suunnittelualueilla, paitsi jos sääntelyviranomaiset ovat myöntäneet poikkeuksen. Poikkeuksia voidaan myöntää ainoastaan 31 päivään joulukuuta 2024.

Energiaregulaattoreiden yhteistyövirasto ACER on linjannut, että vuorokausimarkkinoilla 15 minuutin tuotteet otetaan käyttöön samanaikaisesti kaikilla yhteenkytketyillä tarjousalueilla Euroopassa. Yhteinen käyttöönotto tarkoittaa, että kaikkien Euroopan siirtoverkonhaltijoiden ja sähköpörssien teknisten järjestelmien on oltava samanaikaisesti valmiina, jotta ne voidaan asianmukaisesti testata yhteisissä testeissä. Järjestelmäkehityksen teknisten haasteiden vuoksi suunniteltua käyttöönottoa on siirretty ja uudeksi käyttöönottoajankohdaksi on sovittu kesäkuu 2025.

Muutos varttihinnoitteluun johtaa siihen, että uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettu valtioneuvoston asetuksen (1397/2010, jäljempänä tuotantotukiasetus) 3 §:n terminologia ei ole enää ajan tasalla, ja sitä on tarpeen muuttaa.

Asetusmuutosta koskeva asetuksenantovaltuus on uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) 25 §:n 5 momentissa, jonka mukaan tarkempia säännöksiä syöttötariffista, sähkön ja päästöoikeuden markkinahinnoista, muuttuvan tuotantotuen laskentakaavasta sekä metsähakkeesta, josta tuotetusta sähköstä maksetaan alennettua tuotantotukea, voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Tuotantotukilaissa säädetään valtion varoista uusiutuvilla energialähteillä tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista ja tarjouskilpailun perusteella maksettavasta muusta tuotantotuesta. Lakiin sisältyy kaksi tukijärjestelmää: syöttötariffijärjestelmä ja preemiojärjestelmä. Lain tarkoituksena on edistää sähkön tuottamista uusiutuvilla energialähteillä ja näiden energialähteiden kilpailukykyä sekä monipuolistaa sähkön tuotantoa ja parantaa omavaraisuutta sähkön tuotannossa. Järjestelmistä vastaa Energiavirasto. Lain nojalla on annettu tuotantotukiasetus.

Tuotantotukilakia on muutettu lailla uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta (79/2025) muun ohella, jotta lain terminologia soveltuu vuorokausimarkkinoiden muutokseen varttihinnoitteluun. Lakimuutoksella lain käsite ”tunti” on muutettu lain 24 §:n 2 momentissa ja 36 §:n 1 momentissa käsitteeseen ”markkina-aikayksikkö”. Muutoksia on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksessä HE 217/2024 vp. Vastaava muutos olisi tarpeen tehdä myös tuotantotukiasetuksen 3 §:ään.

Tuotantotukiasetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan sähkön markkinahinnan keskiarvo määräytyy yhteispohjoismaisten sähkömarkkinoiden päivää edeltävän fyysisen sähkökaupan voimalaitoksen sijaintipaikan aluehinnan keskiarvon perusteella. Edelleen 1 momentin mukaan sähkön markkinahinnan keskiarvo lasketaan kutakin tariffijaksoa vastaavan kolmen kuukauden tuntihintojen aritmeettisena keskiarvona. Lainkohtaa olisi tarpeen muuttaa niin, että käsite ”tuntihintojen” muutetaan muotoon ”markkina-aikayksikköhintojen”, jotta käsite on soveltuva riippumatta siitä, onko käytössä tuntihinta vai onko jo siirrytty varttihinnaan. Ehdotuksen mukaan

sähkön markkinahinnan keskiarvo laskettaisiin kutakin tariffijaksoa vastaavan kolmen kuukauden sähkömarkkinoiden markkina-aikayksikköhintojen aritmeettisena keskiarvona.

4 Pääasialliset vaikutukset

Esityksen vaikutukset ovat yhteneväiset hallituksen esityksessä HE 217/2024 vp kuvatun kanssa, eikä asetusmuutoksella ole itsenäisiä vaikutuksia. Hallituksen esityksessä on kuvattu, ettei muutoksella ole taloudellisia kokonaisvaikutuksia. Vähäisiä viranomaisvaikutuksia voi olla Energiaviraston toimintaan lisääntyneen neuvontatarpeen kautta.

5 Lausuntopalaute

Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella 7.11.–5.12.2024 lausuntopalvelu.fi-verkkopalvelun kautta samassa yhteydessä, kun tuotantotukilain edellä luvussa 3 kuvattu muutos. Vastaus lausuntopyyntöön tuli kuudelta taholta, joista kolmella ei ollut lausuttavaa. Lausuntopyyntö ja siitä annetut lausunnot ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella [TEM129:00/2021](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet). Lausunnon antoivat Energiavirasto, Suomen uusiutuvat ry ja valtiovarainministeriö. Energiavirasto ja Suomen uusiutuvat pitivät terminologista muutosta markkina-aikayksikköön kannatettavana. Jos muutos jätetään tekemättä, tämä voi Energiaviraston mielestä johtaa tulkintaepäselvyyksiin. Suomen uusiutuvat totesi, että on äärimmäisen tärkeää, että tariffi- ja preemiojärjestelmien aikayksikkö on sama sähkömarkkinan kanssa. Valtiovarainministeriö ei ottanut lausunnossaan kantaa ehdotukseen.

6 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2025. Voimaantuloajankohdalla on merkitystä sähkön varttihintoihin liittyvän aikataulun vuoksi. Vuorokausimarkkinoilla ollaan tämänhetkisen aikataulun mukaan siirtymässä varttihintoihin 11.6.2025, joten ensimmäinen varttihinta ajoittuu tariffijaksolle 1.4.–30.6. Voimaantulo 1.4.2025 olisi yhdenmukainen tuoreen, vastaavan lakimuutoksen kanssa.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa valtioneuvoston asetuksen uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta.